

Kunigo Aleksandro Papučkos premija

Svėdasų gyventojai kasmet aktyviai dalyvauja įvairiuose konkursuose ir renginiuose, kai skelbiami nugalėtojai, skiriamos premijos. Nuo 2002 m. Malaišiuose, rašytojo Juozo Tumo-Vaižganto gimtinėje yra iškiliai teikiama Lietuvos rašytojų ir Žurnalistų sąjungų Vaižganto vardo premija už literatūros kūrinius ar publicistikos straipsnius. Nuo 2009 m. už kūrybinius nuopelnus gimtajam kraštui čia yra įvardijami ir Svėdasų seniūnijos Vaižganto mažosios premijos laureatai. Be to, neretai čia vyksta Gražiausiai tvarkomos sodybos, Gražiausio gėlių kilimo ir kiti konkursai, kurių pabaigtuvėse gražiai pagerbiami visi nugalėtojai.

2016 m. pavasarį Svėdasuose įsteigta nauja – kunigo Aleksandro Papučkos vardo meilės ir gerumo premija. Kunigas buvo Vaižganto giminaitis. Jis čia gimė, mokėsi ir buvo išventintas į dvasininkus. Dirbo įvairiose Aukštaitijos parapijose, atsidavęs bažnyčiai ir savo ganytiniams, gynė anais laikais tikėjimo laisvę ir už tai buvo valdžios nemėgstamas (plačiau žr. kn.: S. Galvydis. Kunigas A. Papučka. 1997).

Pagerbdamas dėdės kun. A. Papučkos atminimą, šią premiją įsteigė Svėdasiškių draugijos „Alaušas“ pirminin-

Iš kairės: Rimutė Kniežienė, Algimantas Indriūnas ir Aušrinė Neniškytė.
Vytauto Rimšos nuotrauka

kas Algimantas Indriūnas. Jos tikslas – ugdyti dorą jaunimą, stiprinti jų religinius, pilietinius ir patriotinius jausmus. Premija kasmet bus skiriama jaunimui: moksleiviams, studentams, tarnautojams ir kt. Nugalėtojas paaiškės susumavus konkurso „Geriausias rašinys apie meilę Dievui, Žmogui ir Tėvynei“, rezultatus. Laureato diplomas ir piniginė premija atiteks geriausio rašinio autoriui.

2016 m. rugsėjo 19 dieną Malaišiuose, kraštiečiams ir svečiams susirinkus į „Vaižgantinių“ šventę, draugijos pirmininkas Algimantas Indriūnas įtei-

kė pirmąją kun. A. Papučkos vardo meilės ir gerumo premiją. Šįkart ją laimėjo Svėdasų Juozo-Tumo Vaižganto gimnazijos 10-osios klasės moksleivė Aušrinė Neniškytė. Jos rašinys apie meilę žmogui, konkurse „Dievui, Žmogui ir Tėvynei“ Svėdasų gimnazijos mokytojų ir premijos steigėjo buvo pripažintas pačiu geriausiu.

Sveikiname konkurso nugalėtoją ir pirmąją kun. A. Papučkos premijos laureatę!

Romualdas Vytautas Rimša

Socialinė parama Svėdasų seniūnijos šeimoms

Anyškčių rajono socialinių paslaugų centro, paramos šeimai tarnyboje paslaugos teikiamos šeimoms įrašytoms į socialinės rizikos šeimų, auginančių vaikus, apskaitą bei šeimoms, kurios augina vaikus, ir kurioms yra skirtos socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugos.

Socialinės rizikos šeima laikoma šeima, kurioje auga vaikų iki 18 metų ir kurioje bent vienas iš tėvų piktnaudžiauja alkoholiu, narkotinėmis, psicho-

tropinėmis ar toksinėmis medžiagomis, yra priklausomas nuo azartinių lošimų, dėl socialinių įgūdžių stokos nemoka ar negali tinkamai prižiūrėti vaikų, naudoja prieš juos psichologinę, fizinę ar seksualinę prievartą, gaunamą valstybės paramą naudoja ne šeimoms interesams, todėl iškyla pavojus vaikų fizinei, protinei, dvasinei, dorovinei raidai ir saugumui.

Svėdasų seniūnijoje socialinės paslaugos yra teikiamos 16 šeimų.

Socialinėmis paslaugomis siekiama ugdyti šeimos narių socialinius įgūdžius ir motyvuoti kurti saugią, sveiką ir darnią aplinką savo namuose, šeimoje, palaikyti socialinius ryšius su visuomene ir užtikrinti šeimoje augančių vaikų visapusišką raidą.

*Kristina Kirdeikytė,
socialinė darbuotoja darbui
su socialinės rizikos šeimomis
Svėdasų seniūnijoje*

Draugija užvėrė 2016-ųjų metų duris

Algimantas Indriūnas

Užvėrę senųjų metų duris, prisiminime didesnius darbus, kuriuos Svėdasiškių draugija „Alaušas“ atliko 10-aisiais veiklos metais.

Puoselėdami savo tradicijas, 2016 m. toliau organizavome mūsų narių pamėgtus sambūrius ir šventes. Sausio 9 d. Karininkų ramovėje pažymėjome Naujuosius Metus ir Tris Karalius, o balandžio 11 d. surengėme smagią Šv. Velykų ir Atvelykio popietę. Į renginius pakvietėme visus Draugijos narius. Čia po darbų buvo galima gerai pailsėti, visur jautėsi pakili nuotaika. Iš pradžių kalbėjome apie švenčių tradicijas ir liaudies papročius, tarmiškai skaitėme eiles, rinkome gražiausią ir stipriausią margutį, ridenome kiaušinius, o paskui linksmai šokome ir dainavome.

Gegužės 2 d. aplankėme pavasariškai bundančią gimtinę. Čia sutvarkėme motinų kapus ir iš klausėme už motinas Šv. Mišias Svėdasų Šv. Arkangelo Mykolo parapijos bažnyčioje. Po to, sveikinome mokytoją Joną Šimkevičių su 90-uju gimtadieniu, aptarėme artimiausius Draugijos darbus.

Ne mažiau įspūdingai, kartu praleidome gegužės 13 dieną Vilniuje. Iš klausė Arkikatedroje Šv. Mišias už vi-

sus svėdasiškius, sėdome prieplaukoje į užsakytą laivą ir plaukėme Nerimi. Grožėjomės jos žaliais krantais ir Vilniumi, klegėjom ir traukėm dainas. Mūsų ansambliui uždainavus ukrainiečių kalba dainą „Nubalnoti jau žirgeliai“ („Raspregajte chlopci koni“), plojo visi keliauninkai ir ant kranto poilsiaavę vilniečiai bei jų svečiai. Smagu ir linksma taip pat buvo prie mūsų suneštų vaišių stalo.

Draugijos darbus ir problemas 2016 m. svarstėme 6-uose Tarybos posėdžiuose. Be to, birželio 12 d. mūsų atstovai susitiko su Svėdasų bendruomene ir kartu aptarė artimiausias Svėdasų raidos perspektyvas. Draugija, prašydama spręsti esamas miestelio problemas, raštu kreipėsi į Savivaldybę, o rugsėjo 23 d. mūsų atstovus pokalbiui priėmė Anykščių meras Kęstutis Tubis. Su juo aptarėme opiausias Svėdasų problemas ir galimus jų sprendimus.

Lapkričio 10 d. Draugija organizavo posėdį su Svėdasų pagrindinių socialinių institucijų atstovais, ir kartu svarstėme glaudesnio institucijų bendradarbiavimo klausimus bei kryptis. Baigus darbą, Draugijos ir Svėdasų seniūnijos, Bendruomenės bei Gimnazijos atstovai pasirašė bendrą minėtų institucijų sąveikos, sprendžiant 2017 m.

Svėdasų problemas, protokolą. Planuodama kitų metų darbus, lapkričio 11 d. Draugija išsiuntė Anykščių rajono savivaldybei keletą raštų. Juose prašoma 2017 m. paremti lėšomis Draugijos svetainę (mokestį interneto tinklams ir už priežiūrą), taip pat laikraščio „Svėdasų varpas“ leidybą; sudaryti komisiją, Alaušo ežero ir upelio dugno valymo bei krantų tvarkymo darbams nustatyti, ir skirti lėšų jiems atlikti; pradėti seniai žadamus Vaižganto trobos pervežimo į Malaišius darbus ir numatyti tam lėšų.

2016 m. atlikome nemažai ir kitų darbų: aktyviai dalyvavome Svėdasų, Vilniaus anykštėnų sambūrio ir kituose renginiuose, lankėme muziejus, parodas. Visa tai aptarsime artėjančiame Draugijos suvažiavime.

2017 m. minėsime Draugijos įkūrimo ir veiklos 10-metį. Pasitikdami jį, 2016 m. liepos mėnesį pradėjome leisti kraštiečių remiamą laikraštį „Svėdasų varpas“. Jau išspausdinome, išplatinome ir patalpinome Draugijos svetainėje internete 6 jo numerius. Metų pabaigoje išleidome jubiliejui skirtą lankstinuką, kuriame pristatėme 2007–2016 m. Draugijos veiklą. Turime ir daugiau sumanymų bei darbų, bet apie juos pranešime kitą kartą.

Draugijos „Alaušas“ šventė. Vytauto Rimšos nuotrauka

Gerumo šviesa

*Kad nesupelytum
ir neitum į kapą
be likusio ženklų,
kad žmogumi buvęs.*

V. Kudirka

Tai mano senelio mėgstami žodžiai, kuriuos jis labai dažnai garsiai sakydavo, šnibždėdavo, gal ir mintyse tardavo. Kai mąstau apie gerumą, gerus žmones, meilę kiekvienam gyvam padarui, prisimenu senelį Bronių Neniškį, kuris man yra gražaus ir turiningo gyvenimo pavyzdys.

Atsimenu jį, sėdintį ant akmens prie klėties, grojantį sena armonika. Juk tai jis mane išmokė groti kanklėmis, vėliau perdavė man tas pačias kankles, kuriomis grojo močiutė ir jis pats, išmokęs iš klausos. Atsimenu šypsena, kuri pasirodydavo jo veide mane pamačius. Su juo visada būdavo linksma. Mokėjo jis daug nuotaikingų dainų (dainuodavo jis ir dirbdamas, kur nors eidamas, net dviračiu miestelin važiuodamas) ir eilėraščių. Tikriausiai todėl jį taip mėgo vaikai. Savo seneliu dalinausi su visu miesteliu. Galbūt ir keistai skamba, tačiau retas Svėdasuose nepažinojo senelio Neniškio. Ir vaikai, ir suaugę jį seneliu vadino. Kai išeidavo į parduo-

tuve, greitai nelauk, nes jis kalbindavo kiekvieną sutiktą žmogų – ir suaugusį, ir vaiką.

Kiekvienam, atėjusiam į senelio kėmą prašyti pagalbos, nebuvo atsukta nugarą. Nesvarbu, ar reikia sutaisyti kokį daiktą, ar pasiskolinti ar pagalbos darbe paprašyti – senelis visada padėjo. Būdavo, mes visus darbus, paliks viską ir ims pasakoti, kaip ką reikia daryti. Pirma papasakos, tada padarys. Visko pasenelį buvo, visko jis turėjo. Tikriausiai todėl, nes kitiems nieko negailėjo. O pinigų už sutaisytą dviratį ar pasiūtas kamanas seneliui buvo didelė negarbė imti. Padėdavo, nes manė, kad taip reikia, – ne dėl pinigų.

Senelis mokė nemokydamas. Rodė jis pavyzdį, kuriuo gera sekti. Kai reikėdavo sudrausminti, surėkdavo: „Baik terliotis, gan terliotis!“ Balsas būdavo griežtas, tačiau po kelių akimirkų vėl atsirasdavo nuoširdi šypsena, į kurią žiūrint tik retas gali nesišypsoti.

Kad esu skautė, kad man svarbu, kas vyksta pasaulyje, Lietuvoje, čia, Svėdasuose, esu dėkinga seneliui. Nuo pat vaikystės girdėjau daug pasakojimų apie Lietuvos nepriklausomybės metus, apie gyvenimą tada, apie mūsų gimnazijos statybą, kai senelis dirbo pagalbi-

niu darbininku, apie garsius miestelio žmones. Mačiau senelio pasiūtą Lietuvos vėliavą, kurią dar tebeturime. O muziejuką klėtyje žinojo ne tik vietiniai gyventojai, bet buvo girdėję ir miestelio svečiai. Apie kiekvieną eksponatą pasakojęs senelis istoriją, kuria negali netikėti. Ir nesvarbu, ar sutrukdei bulves kasti, pievą pjauti, svečius priims maloniai.

Senelis labai mėgo saldinius. Visada pirkdamas sakydavo, kad jie vaikams, tačiau pats valgydavo ne ką mažiau. Būdavo, įsideda į burną saldainį, eina per kiemą ir kartoja: „Kad nesupelytum ir neitum į kapą be likusio ženklų, kad žmogumi buvęs.“ Mažesnę nelabai supratau, ką tie žodžiai galėtų reikšti, tačiau dabar galiu drąsiai sakyti, kad senelis tikrai paliko ženklą. Paliko savo sūnums, anūkams ir proanūkiams. Jau keleri metai jo nėra, bet optimistiškas požiūris į gyvenimą, mokėjimas išsisukti iš bet kokios padėties, meilė visiems, dosnumas ir darbštumas visada liks mūmyse.

*Aušrinė Neniškytė,
Svėdasų Juozo Tumo-Vaižganto
gimnazijos IIa klasės mokinė*

Naujų darbų ir minčių aidai

Dabar žmonėms tenka susidurti su gausybe informacijos. Nuolat vyksta diskusijos, kaip tuos vis naujus dokumentus, teisinius aktus ir visokias kitas žinias pažinti ir suprasti jų įtaką visuomenei, šeimai, atskiriems žmonėms. Ne tik žmogui, bet ir valstybei atsirado būtinumas, kaip tame informacijos gausume atrinkti tai kas svarbiausia.

Yra daug būdų tokių tikslų pasiekimui. Vienas iš svarbiausiųjų – objektīvūs tiesos skleidimas per informacijos priemones. Šį kartą tokią priemonę matome ir leidinį „Svėdasų varpas“. Malonu, kad leidinio steigėjai ir leidėjai sugebėjo net pavadinime įrašyti prasmingą žodį, reiškiantį aidų skleidimą. Tokie ketinimai matosi jau nuo pirmųjų numerių.

Iš tiesų, nors leidinys nėra didelės

apimties, bet jis ženklus tendencijų, keitimų įvairumu. Atidžiau žvelgiant į publikacijas nesunkiai randame vienovę apie mažas problemas ir didelio masto idėjas, pavyzdžiui; Svėdasų miestelio tobulinimo variantai, Montessori pedagoginės sistemos reikšmė ir kt.

Į leidinį galima žvelgti kaip tam tikrą šaltinį apie mus pačius, mūsų namus, darbus, aplinką. Leidinyje rasime mokytoją, ūkininką, verslininką, dvasininką... Tai irgi mūsų namai, gyvenimo dalis.

Pagarbos verti ir kritikos žodžiai apie leidėjų pastangas... Žinoma, netikslumų tikrai galima rasti. Vis dėlto į tai kviečiu žvelgti kaip į teigiamybę, nes tai kelias tobulėjimui.

Manau, kad į laikraštį galima pažiūrėti ir kaip į tam tikrą dienoraštį. Visi

gali jį rašyti ir tuo pat metu save ir kitus pamatyti. Tai būdas pasikeisti idėjomis viešoje erdvėje, pasikalbėti su darbo kolegomis, jaunimu, išėjusiais į užtarnautą poilsį, valdžios ir kitais žmonėmis...

Matykime naująjį leidinį kaip labai įdomų, prasmingą būdą tėviškės kvietimui nepamiršti gimtinės, artimųjų gyvų ir jau amžinybėn iškeliavusių. Tai kvietimas buvusį kaimietį tapusį miestiečiu (darbininku, tarnautoju, mokslininku...) atsigręžti į mokyklos takelius, buvusius namus.

Tegul „Svėdasų varpo“ aidai sklinda plačiai, skamba įdomiai ir ilgai ilgai...

*Juozas Šalčius,
socialinių mokslų daktaras,
laikraščio „Statyba“ redaktorius*

Ar tikrai sąmoningai griaunami pamatai ?

Mes, kaimo žmonės, turime įprastą pasakymą, jog svarbiausias mūsų turtais – troba. Bet ji turi būti ant tvirtų pamatų – ant savo žemės. Jei tokių trobų daugiau, turime kaimą, jei dar daugiau, – parapiją, miestelį. Jei tokių trobų tvirtais pamatais bus daug, tai sau ir kitiems galėsime pasakyti, kad turime tvirtą tautą ir valstybę.

Ne mažiau svarbi valstybės ir tautos pamato dalis yra darbas. Ne kartą teko išgirsti kaimiečių tarpe ir pajukos, ir pasibaisėjimo mintis, jog prieš dešimtmetį buvo pradedama mokėti pinigus už tai, jog kaimietis nustotų dirbti.

Pastaruoju metu mes išgirdome dar baisesnį dalyką, jog ūkininko užaugintas dažoves, vaisius, grūdus ir kitokią produkciją gali prisieiti sunaikinti. Pavyzdžiui, obuolius palikti lauke, morkas aparti, o už paliktą, sunaikintą derlių bus mokami pinigai. Kaimiečių akimis žiūrint, tai pavojingas precedentas. Nes šitokiu būdu yra naikinamas valstybės ir tautos gyvavimo pagrindas. Pasimato, jog su triūsu, nuoširdumu, nerimu užauginta produkcija staiga tampa niekam nereikalinga.

Šiuo požiūriu norėčiau kreiptis ne vien tik į kaimiečius, bet ir į valstybės gyvenimą tvarkančią valdžią: tokiu būdu daroma ne tik žala, bet rodomas blogas pavyzdys augančiai kartai, kad jos ateities darbas gali neturėti jokios prasmės. Pamėginkime sustoti, apsidairyti, pasikalbėti, nuspręsti ir reikalauti, kad per šimtmečius suformuotos gražios valstietiškos tradicijos auginti duoną ir iš jos pragyventi neturi būti nustumtos į šalį. Tai būdas pamatyti ne tik trobą, stovinčią ant tvirtų pamatų, bet ir matyti visą valstybę, taip pat turinčią savo gyvenimo pamatus.

Marijus Čekavičius,
ūkininkas

Grafikos darbų paroda Svėdasuose

Dailininkė Loreta Uzdraitė demonstruoja linoraižinių techniką

Gruodžio 3 d. Svėdasų bibliotekoje vyko anykštietės dailininkės Loretos Uzdraitės parodos „Fragmentai“ pristatymas. Autorė papasakojo apie savo kūrybinį kelią. Autorei artimos temos – kultūra ir jos istorija. „Fragmentai“ – tai grafikos darbų paroda, kuri gimė po kelionės į Romą. Lino raižiniuose iš senosios architektūros bei dailės istorijos atgimsta medžių, paukščių, gėlių žiedų ir pumpurų motyvai.

L. Uzdraitė taip pat maketuoja ir apipavidalina knygas. Jų šiuo metu yra 16. Už apipavidalintą knygą A. Baranausko „Anykščių šilelis“ gavo 2015 m. gražiausios knygos vaikų ir jaunimo teminėje grupėje diplomą.

Dailininkės paprašė susirinkusiems padėti pasidaryti po kalėdinį atviruką, pasitelkus linoraižinių techniką. Loreta ant balto popieriaus lapo darė atspaudus ant įvairių linoraižinių figūrėlių: medžių, paukštelių, angelų, o mes juos spaudėme su paprastu šaukštu. Ypač šis darbas patiko jaunimui, nes tai greita ir paprasta. Degant advento žvakei, gėrėme arbatą, klausėmės bardo Algio Barono atliekamų dainų, o širdyje liko šiltas jausmas, kad ši dailininkė ir jos darbai skleidžia tikrą ramybę ir harmoniją, kurios taip trūksta šiame advento laikotarpyje.

Asta Medinienė

Nuoširdžiausiai sveikiname Svėdasų bibliotekos skaitytojus ir lankytojus su Naujaisiais 2017 metais. Linkime, kad knygos šviesa ir toliau šildytų jūsų sielas. Tariame didelį ačiū rėmėjams: VŠĮ „Atvertos langinės“ ir jos vadovei Rūtai Stanevičienei, Linui ir Ritai Dauniams, Svėdasų girininkijai, Raimondui Baniui ir Vaidui Lackui, Astai ir Dariui Korsakams, Svetlanai ir Arūnui Gavėnavičiams, Algiui Puoliui, Daliai Dilytei, Rūtai ir Petruui Baronams ir visiems parėmusiems pinigėliais, knygomis bei kitokiomis gėrybėmis. Dėkojame Svėdasų seniūnijai, Svėdasų bendruomenei, Svėdasų J. Tumo Vaižganto gimnazijai, Svėdasų kultūros skyriui už nuoširdų bendradarbiavimą ir tikimės, kad šiais metais mūsų draugystė bus dar glaudesnė artimesnė.

Asta Medinienė ir Dalia Paulavičienė

Šį leidinį finansavo svėdasiškių draugija „Alaušas“. Pirmininkas Algimantas Indriūnas.

Leidėjas Svėdasiškių draugija „Alaušas“,
kodas 302482413
ISSN 2424-5801
Vyr. redaktorius Algimantas Indriūnas
tel. 8 613 90897

Redakcinė kolegija:
Vytautas Rimša (pirm.) tel. 8 608 27882
Stasys Gavenavičius (sekr.) tel. 8 677 71514
Rimutė Kniežienė tel. 8 620 46960
Asta Medinienė tel. 8 678 32056

Spaustuvė „Morkūnas ir Kō“,
Draugystės g. 17, LT-51229 Kaunas
El. paštas: spaustuvė@morkunas.lt
Leidinytis nemokamas